נר חנוכה שהניחה למעלה מכ׳ אמה פסולה כסוכה וכמבוי. וא״ת הוה ליה למימר ימעטו כמו גבי מבוי דאמר התם [ד] מבוי דרבנן תני תקנתא ואיכא למימר דנקט פסולה משום דבעי למימר כסוכה שהיא מן התורה אי נמי לא רצה להאריך יכבנה וימעטנה ויחזור וידליקנ׳ למעטה ולהניחה כמו שהיא דולקת אי אפשר כדמוכח לקמן [ה]:

[ו] **אסור** להסתפק מהן עד מוצאי יו״ט האחרון. והא דשרי אתרוג ביו״ט האחרון טופי מסוכה מפרש בפרק לולב וערבה (סוכה מו:) משום דסוכה בספק שביעי ספק שמיני יתובין ואי מתרמי ליה סעודה בין השמשות אכיל ליה התם והואיל ואיתקי בין השמשות איתקי כוליה יומא של ספק ח׳ וט׳ אבל אתרוג אינו ניטל בספק ז׳ וח׳ ולא איתסר [ז] בספק שמיני (ח) אלא משום דאיתקי בין השמשות של ז׳ ואע״פ דבין השמשות של ח׳ נמי אסור משום שהוא ספק יום הואיל ולא אסור אלא משום ספק יום וספק לילה לא איתקי בכך כולי יומא מידי דהוה אפילה שנולדה בזה דמותרת בזה [ט] אע״פ דבין השמשות אסור משום ספק יום וספק לילה: **סוכה תניא.** משמע דטעמא דנויי סוכה משום ביזוי מצוה וקשה לר״י בפרק כירה (לקמן דף מה. ושם) משמע דטעמא משום מיגו דאיתקי למצותה ותירץ דלריבי לתרוייהו דמשום דאיתקי למצותה לא הוה אסרינן בחולו של מועד דלא שייך מוקצה אלא (בגפל) בשבת וביו״ט ומשום ביזוי מצוה לא הוה אסרינן להו היכא דנפלו אבל השתא דאמרי׳ דאיתקי וביזוי מצוה אסרינן אפילו נפלו ואפי׳ בחוה״מ [י] א) וקשה לר״י כיון דנויי סוכה אסורין משום ביזוי מ״כ מאי פריך בגילה בפ׳ המביא (ג: ושם) מנויי סוכה אעני סוכה דקאמר וסוכת חג לא מהני בה תנאה והתנ׳ סוכה כהלכתה כו׳ ומאי קושיא דילמא עני סוכה לא מהני בה תנאה דמקרא נפקא כדדרים התם מיירי לענני סוכה שאסורין כל שבעה ת״ל חג הסוכות שבעת ימים וגו׳ ודרשה גמורה היא כדמוכח בפ״ק דסוכה (דף ט. ושם) דב״ש פסלי מהאי קרא סוכה ישנה וב״ה מכשירין דהוה מיבעי ליה לענני סוכה שאסורין כל שבעה אבל נויי סוכה לא אסירי אלא משום ביזוי מהני בהו תנאה ועוד בפרק כירה (לקמן דף מה.) משמע בהדיא דענני [יא] סוכה לא אסור אלא משום דאיתקנאי למצותה ב) והשיב ר״ת דבין נויי סוכה ובין עני סוכה היתרים על הכשר סוכה לא אסירי אלא משום ביזוי או משום הואיל והוקלה למצותו ולא אסירי מקרא אלא דווקא כדי הכשר סוכה והמקשה דפריך בגילה (דף ג:) מנויי סוכה אעני סוכה לא ידע שיש חילוק בין יותר מכדי הכשר סוכה לכדי הכשר סוכה ומשני בשאומר איני בולל מהם כל בה״ש דלא חיילא קדושה על נויי סוכה וכן על עניים היתרין על הכשר סוכה מהני בה תנאה אבל עני סוכה כדי הכשר חיילא קדושה עליהו על כרחו דבר תורה כל שבעה ולא מהני תנאה והא דקאמר התם ואם התנה עליהן הכל לפי תנאו ופריך למימרא דמהני בה תנאה כו׳ ומשני סיפא אתאן לסוכה דעלמא ובתר הכי פריך וסוכת חג לא מהני בה תנאה והתניא סוכה כו׳ לא בעי לשנויי הכל לפי תנאו על יתרות מכדי הכשר סוכה דהכל לפי תנאו משמע בכל הסוכה: **אבוהון** דכולהו דם. הא דלא קאמר אבוהון דכולהו עני סוכה דנפקי מקרא כדאמר ברש״י בגילה (דף ג: ושם) אומר ר״י דמשום דמעני סוכה לא הוה ילפינן דשאני [יב] סוכה דבמסתפק מהן איכא ביטול מצוה אבל נויי סוכה ובהרצאת מעות לאור נר חנוכה ליכא ביטול מצוה: **רב** אמר אין מתירין מבגד לבגד. לא מצינא אי חוצת טלית הוא דאסור אלא אפילו חוצת גברא הוא נמי אסור כדאשכחן במזוזה דנענע אותו שנטלה בנבא מעיבא בסוף פרק השואל (דף קב) אף על גב דחוצת הדר היא [יג] ושמואל אמר מתירין אע״ג דשמואל גופי׳ סבר [יד] דחוצת טלית היא אפ״ה מתירין כיון שעושהו לצורך בגד אחר וגבי מזוזה שנענע שמא לא היה בדעתו להניח בבית אחר א״נ מזוזה שאני שעשויה להיות מן המזיקין [טו] ואע״ג דלכ״ע אין מתירין שלא להניח בבגד אחר אין קשה מה שנהגו להתיר ציצית מטליתות של מתיס דדווקא בטלית של מי שהוא בר חיובא אין מתירין: **כל** מילי דמר עביד ברב. קושיא דפ״ק דכתובות (ד׳ ו [טז]) שם כתובה: וכו׳

נר א׳ של חנוכה שהניחה למעלה מכ׳ אמה פסולה כסוכה וכמבוי [ב]: ואמר [ג] רב כהנא דרש רב נתן בר מניומי משמיה דרב תנחום מאי דכתיב [ד] והבור רק אין בו מים ממשמע שנא׳ והבור רק איני יודע שאין בו מים אלא מה ת״ל אין בו מים מים אין בו אבל נחשים ועקרבים יש בו: אמר רבה [ה] נר חנוכה מצוה להניחה בטפח הסמוכה לפתח והיכא מנח ליה רב אחא בריה דרבא אמר מימין רב שמואל [ו] מדפתי אמר משמאל והילכתא [ז] משמאל כדי שתהא נר חנוכה משמאל ומזוזה מימין: אמר רב יהודה אמר רב אסי (אמר רב [ח]) [ט] אסור להרצות מעות בנגד נר חנוכה כי אמריתה קמיה דשמואל אמר לי וכי נר קדושה יש בה מתקיף לה רב יוסף וכי דם קדושה יש בו [י] דתניא [יא] ושפך וכסה במה ששפך יכסה שלא יכסנו ברגל שלא יהו מצות בזויות עליו ה״נ שלא יהו מצות בזויות עליו: בעו מיניה מרבי יהושע בן לוי מהו להסתפק מנויי סוכה כל שבעה א״ל הרי אמרו אסור להרצות מעות בנגד נר חנוכה אמר רב יוסף [יב] מריה דאברהם תלי תניא בדלא תניא סוכה תניא חנוכה לא תניא [יג] דתניא [יד] סיככה כהלכתה ועיטרה בקרמים ובסדינין המצויירין ותלה בה אגוזים אפרסקין שקדים ורמונים ופרכילי ענבים ועטרות של שבלים יינות (של) שמנים וסלתות אסור להסתפק מהן עד מוצאי יום טוב האחרון של חג ואם התנה עליהן הכל לפי תנאו אלא אמר רב יוסף [טו] אבוהון דכולהו דם: [יז] איתמר רב אמר אין מדליקין מנר לנר ושמואל אמר [יח] מדליקין רב אמר אין מתירין ציצית מבגד לבגד ושמואל אמר [יט] מתירין מבגד לבגד רב אמר אין הלכה כרבי שמעון בגרירה ושמואל אמר [כ] הלכה כרבי שמעון בגרירה [כא] אמר אביי כל מילי דמר עביד כרב לבר מהני תלת דעביד כשמואל מדליקין מנר לנר ומתירין מבגד לבגד והלכה כרבי שמעון בגרירה [כב] דתניא רבי שמעון אומר גורר אדם מטה כסא וספסל ובלבד שלא יתכוין לעשות חריץ יתיב ההוא מרבנן קמיה דרב אדא בר אהבה ויתיב וקאמר טעמא דרב משום ביזוי מצוה אמר להו לא תציתו ליה טעמיה דרב משום דקא מכחיש מצוה מאי בינייהו איכא בינייהו דקא מדליק משרגא לשרגא מ״ד משום ביזוי מצוה משרגא לשרגא מדליק מ״ד משום אכחושי מצוה משרגא לשרגא נמי אסור מתיב רב אויא [כא] [כג] סלע של מעשר

פסולה. דלא שלטא בה עינא למעבלה מכ׳ אמה ואיכא פרסומי ניסא: כסוכה וכמבוי. דתנן בהו בהדיא בעירובין [ב] ומסכת סוכה [ג] דפסילי: מצוה להניחה. בתלר או בריה״ר בטופח הסמוך לפתח שאם ירמיקנו להלן מן הפתח אינו ניכר שבעה״ב הניחו שם: מימין. בכניסתו לביתו לימין: מזוזה. קי״ל דבימין דכתיב [ד] בתך דרך בתלתך וכי עקר אינש כרעיה דימינא עקר בריסא [ה]: להרצות. למנות: במה ששפך. בידו שפך בה ולא ברגלו: נויי סוכה. פירות שתולין בה לנוי: מריה דאברהם. לשון תמיה הוא: תלי. סוכה דתניא בברייתא בהדיא כדמפרש ואזיל: בדלא תניא. בנר חנוכה דמימרא דרב אסי הוא ואינו ברייתא: ועטרה בקרמים. פארה בירעיות של בצעיס שקורין אוברי״ך: התנה עליהן. בנמס׳ בילה (דף ג:) אוקימנא באומר איני בולל מהן כל בין השמשות של קידוש יו״ט ראשון דלא חל עליהו קדושה כלל אבל תנאי אחר אינו מועיל: אבוהון דכולהו. שילמדו כולן ממנו: דם. כיסוי הדם דנפקא לן מקרא ושפך וכסה ומפרש בה טעמא שלא יהיו מצות בזויות עליו: מנר לנר. דחנוכה כדמפרש טעמא לקמיה: מתירין. להטיל ציצית מטלית יש לטלית חדש ובמנחות [ו] מפרש טעמא דמאן דאסר: הל׳ בר״ש. דאמר דבר שאין מתכוין מותר ואע״ג דקעביד חריץ והוי תולדה דחורש או בונה [ז] ומשום דהילכתא [ח] כרב באיסורי בכוליה הש״ס בר מהני תלת נקטינהו גבי הדדי: כל מילי דמר. רבה בר נחמני: לעשות חריץ גרסינן: טעמא דרב. מנר לנר משום ביזוי מצוה שמדליק קיסם שאינה מן המצוה מנר של מצוה וממנו מדליק השאר: אכחושי. דמיחזי כמאן דשקיל נהורא ושאב קצת מלאוחית שמנו: משרגא לשרגא. מביא נר אצל נר ושמיהן של מצוה ולא בקיסם:

גר חנוכה שהניחה למעלה מכ׳ אמה פסולה כסוכה וכמבוי. וא״ת הוה ליה למימר ימעטנו כמו גבי מבוי דרבנן תני תקנתא ואיכא למימר דנקט פסולה משום דבעי למימר כסוכה שהיא מן התורה אי נמי לא רצה להאריך יכבנה וימעטנה ויחזור וידליקנ׳ למעטה ולהניחה כמו שהיא דולקת אי אפשר כדמוכח לקמן [ה]:

[ו] **אסור** להסתפק מהן עד מוצאי יו״ט האחרון. והא דשרי אתרוג ביו״ט האחרון טופי מסוכה מפרש בפרק לולב וערבה (סוכה מו:) משום דסוכה בספק שביעי ספק שמיני יתובין ואי מתרמי ליה סעודה בין השמשות אכיל ליה התם והואיל ואיתקי בין השמשות איתקי כוליה יומא של ספק ח׳ וט׳ אבל אתרוג אינו ניטל בספק ז׳ וח׳ ולא איתסר [ז] בספק שמיני (ח) אלא משום דאיתקי בין השמשות של ז׳ ואע״פ דבין השמשות של ח׳ נמי אסור משום שהוא ספק יום הואיל ולא אסור אלא משום ספק יום וספק לילה לא איתקי בכך כולי יומא מידי דהוה אפילה שנולדה בזה דמותרת בזה [ט] אע״פ דבין השמשות אסור משום ספק יום וספק לילה: **סוכה תניא.** משמע דטעמא דנויי סוכה משום ביזוי מצוה וקשה לר״י בפרק כירה (לקמן דף מה. ושם) משמע דטעמא משום מיגו דאיתקי למצותה ותירץ דלריבי לתרוייהו דמשום דאיתקי למצותה לא הוה אסרינן בחולו של מועד דלא שייך מוקצה אלא (בגפל) בשבת וביו״ט ומשום ביזוי מצוה לא הוה אסרינן להו היכא דנפלו אבל השתא דאמרי׳ דאיתקי וביזוי מצוה אסרינן אפילו נפלו ואפי׳ בחוה״מ [י] א) וקשה לר״י כיון דנויי סוכה אסורין משום ביזוי מ״כ מאי פריך בגילה בפ׳ המביא (ג: ושם) מנויי סוכה אעני סוכה דקאמר וסוכת חג לא מהני בה תנאה והתנ׳ סוכה כהלכתה כו׳ ומאי קושיא דילמא עני סוכה לא מהני בה תנאה דמקרא נפקא כדדרים התם מיירי לענני סוכה שאסורין כל שבעה ת״ל חג הסוכות שבעת ימים וגו׳ ודרשה גמורה היא כדמוכח בפ״ק דסוכה (דף ט. ושם) דב״ש פסלי מהאי קרא סוכה ישנה וב״ה מכשירין דהוה מיבעי ליה לענני סוכה שאסורין כל שבעה אבל נויי סוכה לא אסירי אלא משום ביזוי מהני בהו תנאה ועוד בפרק כירה (לקמן דף מה.) משמע בהדיא דענני [יא] סוכה לא אסור אלא משום דאיתקנאי למצותה ב) והשיב ר״ת דבין נויי סוכה ובין עני סוכה היתרים על הכשר סוכה לא אסירי אלא משום ביזוי מ״כ מאי מקרא אלא דווקא כדי הכשר סוכה והמקשה דפריך בגילה (דף ג:) מנויי סוכה אעני סוכה לא ידע שיש חילוק בין יותר מכדי הכשר סוכה לכדי הכשר סוכה ומשני בשאומר איני בולל מהם כל בה״ש דלא חיילא קדושה על נויי סוכה וכן על עניים היתרין על הכשר סוכה מהני בה תנאה אבל עני סוכה כדי הכשר חיילא קדושה עליהו על כרחו דבר תורה כל שבעה ולא מהני תנאה והא דקאמר התם ואם התנה עליהן הכל לפי תנאו ופריך למימרא דמהני בה תנאה כו׳ ומשני סיפא אתאן לסוכה דעלמא ובתר הכי פריך וסוכת חג לא מהני בה תנאה והתניא סוכה כו׳ לא בעי לשנויי הכל לפי תנאו על יתרות מכדי הכשר סוכה דהכל לפי תנאו משמע בכל הסוכה: **אבוהון** דכולהו דם. הא דלא קאמר אבוהון דכולהו עני סוכה דנפקי מקרא כדאמר ברש״י בגילה (דף ג: ושם) אומר ר״י דמשום דמעני סוכה לא הוה ילפינן דשאני [יב] סוכה דבמסתפק מהן איכא ביטול מצוה אבל נויי סוכה ובהרצאת מעות לאור נר חנוכה ליכא ביטול מצוה: **רב** אמר אין מתירין מבגד לבגד. לא מצינא אי חוצת טלית הוא דאסור אלא אפילו חוצת גברא הוא נמי אסור כדאשכחן במזוזה דנענע אותו שנטלה בנבא מעיבא בסוף פרק השואל (דף קב) אף על גב דחוצת הדר היא [יג] ושמואל אמר מתירין אע״ג דשמואל גופי׳ סבר [יד] דחוצת טלית היא אפ״ה מתירין כיון שעושהו לצורך בגד אחר וגבי מזוזה שנענע שמא לא היה בדעתו להניח בבית אחר א״נ מזוזה שאני שעשויה להיות מן המזיקין [טו] ואע״ג דלכ״ע אין מתירין שלא להניח בבגד אחר אין קשה מה שנהגו להתיר ציצית מטליתות של מתיס דדווקא בטלית של מי שהוא בר חיובא אין מתירין: **כל** מילי דמר עביד ברב. קושיא דפ״ק דכתובות (ד׳ ו [טז]) שם כתובה: וכו׳

מסורת הש״ס עם הוספות

א) עיין סוכה ב. תוס׳ ד״ה דאורייתא, ב) תגיגה ג., ג) מולין דף פז., ד) [עירובין עה:] כתובות ב. ב״מ קלב:, ה) לקמן מה. בילה ג: סוכה י. [תוספתא׳ סוכה פ״ג], ו) מנחות מא:, ז) עיין לקמן מא: קיא: קכ:, ח) מנחות מא: לקמן מ. פסחים קא., ט) לקמן כט: מו. [פסחים קא.] בילה כג: [מנחות דף מא:] [תוספתא בילה פרק ב], י) [תוספתא דמעשר שני רפ״ג], כ) ב., ל) דברים ו ט, מ) [יומא יא:], נ) מא: ובברש״י ד״ה דילמא אי בלאי רע״י פמ״ג א״א ס״ט ס״ק ב׳, ס) לקמן עג:, ע) [בכורות מט:], פ) עירובין ב. סוכה ב., צ) ריש כג. [וע״ע תוס׳ עירובין ב. ד״ה סוכה ותוס׳ סוכה דף ב. ד״ה דאוריימתא], ק) ביצה ד:, ר) ב״מ קא:, ש) [מנחות מא.], ת) מנחות לג ע״ב.

תוספות ישנים

א) אי נמי טעמא דהוקלה למצותו נ״מ דאסירי אפי׳ ביו״ט האחרון משום דאיתקי בה״ש דלטעמא דביזוי ליכא. מ״ג הכל אחד איתקי למצותו משום ביזוי מצוה:

ב) פי׳ ר״ת כלאה דווק דלא ה״ל למימר בשאומר איני בולל כו׳ אלא בהדיא התם בהכשר סוכה. ומיהו נראה דאפעדיף לשנויי בשאומר איני בולל דתנאי אחר לא מהני בהו משום ביזוי מצוה אבל כשהוא אומר איני בולל לא חיל עליהו קדושה כלל וליכא ביזוי:

הגהות הב״ח

(א) תוס׳ ד״ה אסור וכו׳ ולא אימסר בספק שביעי ושמיני אלא וכו׳ של ז׳ וח׳ ועיי״ג דבין השמשות של ח׳ וט׳ נמי אסור:

גליון הש״ס

גמרא אמר אביי כל מילי דמר. עיין לקמן דף מו ע״א תוספות ד״ה דנפקא ועגילוגין דף נג ע״ב תוספות ד״ה לא תימא:

הגהות וציונים

(א) בכת״י ובראשונים רבא: ב) [בשאלתות פ׳ וישלח סי׳ כו איתא ירמי׳] (גליון): ג) [בהרא״ש ליתי וכן משמע מלשון רש״י ד״ה בדלא תניא] (גליון) וכן גירסת הרמב״ן והרשב״א ועוד אמר רב יהודה אמר רב אסי, וגירסת הרי״ף והעיטור ועוד אמר רב יהודה אמר רב, ובר״ן ונמוקי יוסף ועוד גורסים אמר ר״י אמר שמואל: ד] שייך אחר ד״ה סוכה: ה] ר״ל לא איחסר בה״ש של ח׳ וט׳ אלא משום דאתקצי בה״ש של ז׳ וח׳ ורש״ל גורס ולא איתסר בשמיני משום דאתקצי כו׳ דבה״ש של ז׳ נמי אסור (גליון): ו) עיין מהרש״א דלצדדין קאמר אפילו בוי״ט ושבת ומשום מוקצה ואפילו בחוה״מ ולא נפלו ומשום בזוי מצוה: ז) אולי צ״ל דנויי (גליון) הגה״ה זו בלתי מובן (גליונות קה״ע עיי״ש, ב״ש): ח) יש להוסיף עצי סוכה (באה״מ) וכ״ה בתוס׳ הרא״ש: ט) לכאורה לא מצינו שם בתוס׳ מענין זה, ואולי צ״ל ביומא לד ע״ב עיי״ש בתוס׳ (ב״ש) ואולי כוונת התוס׳ לכתובות ה ע״ב ד״ה את״ל שמקשים דמסוגיא דהתם משמע דהיכא דאיכא תרתי מקלקל ואינו מתכוין מודה רבי יהודה דמותר לכתחילה והכא בגרירה דאיכא תרתי אוסר, עיי״ש: י) וכן משמע ברש״י בע״ב (רש״ש עיי״ש):

עין משפט נר מצוה

כב א מיי׳ פ״ד מהל׳ מעוקה הל׳ ו סמג עשין ה טוש״ע א״ח סי׳ תרעא סעיף ו:

כג ב ג מיי׳ שם טוש״ע שם סעיף ז:

כד ד מיי׳ שם הל׳ ו סמג עשין ה טוש״ע א״ח סי׳ תרעג סעיף ג:

כה ה מיי׳ פ״ו מהל׳ סוכה הל׳ טז סמג עשין מג טוש״ע א״ח סימן תלא סעיף ב:

כו ו טוש״ע א״ח סימן תרעז סעיף ד:

כז ז מיי׳ פ״ד מהלכות חנוכה הלכ׳ ט סמג עשין ה טוש״ע א״ח סי׳ תרעד סעיף ג:

כח ח מיי׳ פ״ל מהל׳ גילה הל׳ יג סמג עשין כו טוש״ע א״ח סי׳ טו סעיף ג:

כט ט מיי׳ פ״ל מהל׳ שבת הלכה ה סמג לאוין סה טוש״ע א״ח סי׳ שלז סעיף ג:

הגהות הגר״א

[א] גמ׳ (בלע״ז של). מא״מ ר״ן:

רבינו חננאל

ואסיק׳ נר חנוכה למעלה מעשרים אמה פסולה כמבוי וכסוכה ומצוה להניחה מבחוץ בתוך ״ שפחים בטפח הסמוך לפתח בצד שמאל כדי שתהא מזוזה מימין ונר חנוכה משמאל דרך ביאתו לביתו. **ואסור להרצות מעות כנגד נר של חנוכה** שלא יהא מצות בזויות עליו כמו הדם דאמר רחמנא ושפך וכסה שלא יכסנו ברגל וכו׳ וכן סכבה כהלכתה כו׳ **אמר רב יוסף אבוהון דכולהו דם** פי׳ כל המצות מן הדם לומדות שלא יהא מצות בזויות עליו: **תניא** בכ״ה בכסליו חנוכה תמניא יומי דלא למספד שכשנכנסו עכו״ם להיכל טימאו כל שמן שבמקדש וכשגברו כו׳: **אתמר** רב אמר אין מתירין ציצית מבגד לבגד כלומר מזו הטלית ומטילין לטלית אחרת וכו׳. אין מדליקין מנר של חנוכה נר אחר ואין הלכה כרבי שמעון בגרירה. **רבה בר נחמני** לעולם היה עושה כרב בר מהני תלתי דעביד כשמואל דהוה שרי להתיר ציצית מבגד לבגד ולהדליק מנר של חנוכה נר אחר של חנוכה. **והלכתא** כר״ש דאמר גורר אדם

ליקוטי רש״י

[נדפס בדף כא:]

תורה אור השלם

א) וַיִּקְחֵהוּ וַיַּשְׁלִכוּ אֹתוֹ הַבֹּרָה וְהַבּוֹר רֵק אֵין בּוֹ מָיִם: [בראשית מז, כד]

ב) וְאִישׁ אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן הַגֵּר הַגָּר בְּתוֹכָם אֲשֶׁר יָצוּד צַיִד חַיָּה אוֹ עוֹף אֲשֶׁר יֵאָכֵל וְשָׁפַךְ אֶת דָּמוֹ וְכִסָּהוּ בֶּעָפָר: [ויקרא יז, יג]